

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 96/2012 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Arto Luhtala och överinspektör Ville Salonen, finansministeriet
- regeringsråd Marja-Riitta Pönkä, undervisnings- och kulturministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras.

Det föreslås att den lag om stöd för den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre som föreslås träda i kraft i juli 2013 ska beaktas som grund för statsandelen för den kommunala basservicen. Statsandelen för de nya och mera omfattande uppgifterna enligt den lagen ska vara 54,3 procent och den ska höja statsandelarna för den kommunala basservicen med 27,3 miljoner euro.

Den minskning av kommunalskatten med 12 miljoner euro som följer av ändringen i beskattningsgrunderna ska 2013 ersättas kommunerna genom att statsandelen för den kommunala basservicen höjs med 2,23 euro per invånare.

Enligt förslaget sänks statsandelen för den kommunala basservicen så att kommunernas statsandel blir 30,96 procent och kommunernas

självfinansieringsandel 69,04 procent. I ändringen beaktas minskningen med 0,51 procentenheter till följd av den sänkning av statsandelen med 125 miljoner euro som anges i rambeslutet. Som tillägg beaktas 0,05 procentenheter som anknyter till uppgifterna enligt lagen om stöd för den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre. Tillägget på 0,05 procent ökar statsandelarna med 11,710 miljoner euro. Sänkningen av statsandelsprocenten minskar statsandelarna med totalt 113,290 miljoner euro.

I förslaget ingår dessutom en teknisk ändring i lagen om statsandel för kommunal basservice på grund av att det föreslås att beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och barndagvårdstjänster flyttas från social- och hälsovårdsministeriet till under-

visnings- och kulturministeriets förvaltningsområde vid ingången av 2013.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet har behandlat propositionen i fråga om sitt eget behörighetsområde. Propositionen går ut på att minska statsandelarna med 125 miljoner euro enligt regeringens rambeslut genom en ändring i 55 § 1 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice. Statsandelen ska sjunka från dagens 31,42 procent till 30,96 procent. Kommunernas självfinansieringsandel stiger till 69,04 procent från nuvarande 68,58 procent. Sparbetingen gäller bland annat förskola, grundläggande utbildning, allmänna bibliotek, kultursektorn över lag och grundläggande konstundervisning som finansieras enligt invånarantal.

Utskottet anser att de föreslagna sparåtgärderna är mycket beklagliga. Det är av största vikt för att det ska gå bra för landet att utbildningen håller hög kvalitet och att inläringen främjas på alla utbildningsstadier och inom de olika formerna av utbildning. Propositionen hänför sig till propositionen om statsbudgeten (RP 95/2012 rd) och de nödvändiga sparåtgärder som ska genomföras inom ramen för den med insikt om de ekonomiska realiteterna.

Utskottet framhåller i varje fall att anslagen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde på det hela taget är desamma i euro som 2012, så det nya i budgetpropositionen för 2013 gäller nya prioriteringar och omDispositioner av anslag inom huvudtiteln. Anslagen för allmänbildande utbildning och yrkesutbildning stiger sammantaget med en procent och anslagen för vuxenutbildning sjunker med två procent jämfört med i år. Men med tanke på den väntade höjningen i kostnadsnivån (3 procent) sjunker anslagen i reella termer.

En annan fråga som propositionen tar upp och som gäller kulturutskottets behörighetsområde är att beredningen, förvaltningen och styrningen

av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster ska överföras från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet den 1 januari 2013. Regeringen kommer att lämna en proposition om att ändra lagen om barndagvård (36/1973).

I fråga om statsandelssystemet är överföringen tänkt att genomföras utan ändringar i grunderna för att bestämma de kalkylerade kostnaderna för dagvård och småbarnsfostran. Enligt propositionen bör grunderna för att bestämma de kalkylerade kostnaderna för förskola och grundläggande utbildning lämpligen inte tillämpas på dagvården. Följaktligen föreslås vissa tekniska ändringar i 4 kap. och dess 12 och 13 §. Utskottet ser det som motiverat att kriterierna ses över och sammanförs så att de blir samordnade och transparenta först när statsandelssystemet reformeras enligt regeringsprogrammet.

Regeringen uppger att personal och resurser måste flyttas mellan social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet när småbarnsfostran och dagvårdstjänsterna överförs. Men enligt utredning är det meningen att bara två årsverken ska flyttas över från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. Utskottet vill här framhäva sin ståndpunkt att beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om dagvård och småbarnsfostran bör flyttas över i sin helhet till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Det är alltså inte möjligt att social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde fortfarande skulle ha hand om en del av tillsynen eller t.ex. uppgiften att fastställa grunderna för planen för småbarnsfostran eller ha någon annan viktig uppgift inom styrningen. Det innebär också att mer personal måste flyttas över, menar utskottet.

Ställningstagande

Utskottet anser

*att förvaltningsutskottet bör beakta det
som sagts ovan.*

Helsingfors den 26 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf
Sanna Lauslahti /saml

Silvia Modig /vänst
Mika Niikko /saf
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent (delvis)
Pauliina Viitamies /sd
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Regeringens beslut hittills betyder att de finansiella resurserna för kommunal service skärs ner med sammanlagt 3,4 miljarder euro den här valperioden. Också ändringarna i kriterierna för hur pengarna fördelas mellan kommunerna gör att kommunerna särbehandlas och att olika villkor gäller för deras möjligheter att ordna och tillhandahålla basservice. Här gynnas nämligen kommuner med större skatteinkomster.

Nedskärningarna hittills motsvarar de årliga lönekostnaderna för ca 25 000 kommunanställda. Enligt regeringsprogrammet kan det rentav bli fler nedskärningar senare om regeringen inte når sina finanspolitiska mål.

Det är kortsiktigt av regeringen att särskilt skära i tjänsterna för barn och unga genom att frysa statsandelsindex för förskola och grundläggande utbildning nästa år. Vid sidan av skrivningarna i regeringsprogrammet har regeringen satt som högsta prioritet att stärka kompetensen. Ändå kringskärs nu bibliotekstjänster, grundläggande konstundervisning och andra tjänster som finns till stöd för inläringen och det slår särskilt hårt mot de utsatta i samhället såsom barn,

unga, arbetslösa och utslagna och de tjänster de behöver. Erfarenheterna från 1990-talet talar sitt tydliga språk om vem det är som betalar för recessionen, alltså om barnens och de ungas liv i dag.

Vi anser att regeringens kommunpolitik riskerar kommuninvånarnas möjligheter till utbildning på lika villkor. Dessutom sätter den stopp för program kring ungdomsarbete, förebyggande av utanförskap, integration och sysselsättning. Därför måste de föreslagna nedskärningarna avstyrras.

Vi godkänner att beredningen av lagstiftningen om förskola och barnomsorg, också förvaltningen och styrningen av dem, överförs till undervisnings- och kulturministeriet. Här måste det ses till att det finns så mycket resurser som behövs. Vi anser att en lag om småbarnsfostran genast ska börja beredas.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet i sitt betänkande beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 26 oktober 2012

Inkeri Kerola /cent
Tuomo Puumala /cent
Kimmo Kivelä /saf

Ritva Elomaa /saf
Mika Niikko /saf